
MUHASEBE DERSLERİNDE ÖĞRETME VE ÖĞRENME SORUNU: SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ MUHASEBE ÖĞRETİM ELEMANLARI ÜZERİNDE NİTEL BİR ARAŞTIRMA¹

Mehmet DEMİR

Prof. Dr., Sivas Cumhuriyet Ü. İİBF, Bankacılık ve Finans Bölümü,
mehmet_demir01@hotmail.com,
ORCID: 0000-0003-1796-7974

Hasan ÇAŞUT

Y.Lisans Mezunu, 34hasan58@gmail.com,
ORID: 0000-0003-4424-0033

Öz

Bu çalışmada, muhasebe derslerindeki öğretim ve öğrenme sorunlarını etkileyen faktörlerin ve bunlara dönük çözüm önerilerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bunun için Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nde muhasebe dersi veren 11 öğretim elemanına 16 sorudan oluşan nitel bir araştırma yapılmıştır. Araştırma sonucunda, en önemli öğrenme sorunlarının öğrencilerin derse olan ilgisizliği, dersin birbiriyle ilgili konulardan oluşması, dersin lisans öncesinde görülmemiş olması, bölümle ilgili olmayan alanlara yönelme, üst sınıfların ders hakkındaki olumsuz telkinleri ve başarısız olunacağı ön yargısı olduğu ve en önemli öğretim sorunlarının ise öğrencilerin düzenli olarak derslerine çalışmamaları, öğretim elemanları tarafından öğretim teknolojilerinin aktif kullanılmaması, öğrencilerin genelinin kariyer planlaması konusunda bilgilerinin ve dolayısıyla bölümle ilgili hedeflerinin olmamalarıdır. Çözüm önerileri içinde öğrencilerin derse olan ilgi düzeylerinin artırılması, öğrencilere mesleğe olan ihtiyacın vurgulanması, mesleğin kariyer basamakları anlatılarak öğrencilerin bölümle ilgili hedef belirlemelerinin sağlanması, derslerde örneklere ve sorulara daha çok yer verilmesi, ders anlatımlarında teknolojik araçlardan yararlanılması, teorik bilginin yanında uygulamanın da olması gibi öneriler bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Öğrenme, Öğretim, Muhasebe Öğretimi, Muhasebe Öğrenimi.

¹ Bu makalede, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi SBE İşletme Anabilim Dalı için Prof. Dr. Mehmet DEMİR'in danışmanlığında Hasan ÇAŞUT'un yazmış olduğu aynı adlı yüksek lisans tezinden büyük ölçüde yararlanılmıştır.

**TEACHING AND LEARNING PROBLEM IN ACCOUNTING LESSONS: A
QUALITATIVE RESEARCH ON SIVAS CUMHURİYET UNIVERSITY
ACCOUNTING LECTURERS**

Abstract

In this study, it is aimed to determine the factors affecting teaching and learning problems in accounting lessons and the solution suggestions for these. In order to achieve these goals, a qualitative research has been conducted on lecturers teaching accounting at Sivas Cumhuriyet University. In the research, it was directed a question set that was been 16 questions to 11 lecturers personnel. In the end of the research, it was determined that among the most important learning problems indifference of students to accounting lessons, completion each other of lesson topics, not taken accounting lessons before, thinking irrelevant areas with department, negative inculcations about lesson, negative preconceptions. It has been determined that among the most important teaching problems are that students do not attend their classes regularly, teaching technologies are not actively used by teaching personnel, students do not have knowledge about career planning in general and so they do not have goals related to their department. The solutions suggestions include increasing the interest of students in the course, highlighting the need for this profession, explaining the career steps of this profession, ensuring students to set goals for the department, asking more examples and questions in the lessons, use of technological tools in courses, theoretical knowledge as well as application.

Keywords: Learning, Teaching, Accounting Teaching, Accounting Learning.

1. GİRİŞ

Hemen her konuda öğrenme ve öğretme açısından eğitim modelleri ele alınmış, en uygun modelin geliştirilmesi yönünde çalışmalar yapılmıştır. Ayrıca gelişen ve değişen şartlara göre bu modeller sürekli olarak değiştirilmekte yeni neslin anlayacağı ve kavrayacağı şekle dönüştürülmektedir.

Kuşkusuz, toplumların gelişmişlik düzeylerinde, eğitim seviyesi en önemli faktördür. Devlet yönetiminin eğitime ayırdığı bütçenin büyüklüğü de gelişmişlik düzeyi hakkında önemli göstergelerdendir. Bilgi çağı olarak adlandırılan ve bilginin kişilerin sahip olduğu en büyük gücü/sermayesi olarak nitelendirildiği günümüzde, hem bilginin üretilmesi ve hem de gelecek nesillere aktarılmasında en uygun ve doğru yol eğitimidir. Bilginin aktarıldığı eğitim kurumları da iktisadi kalkınmada anahtar rol oynamaktadır (Keskinlik, 2010:3).

Muhasebecilik mesleğini ilgilendiren bilgilerin aktarılmaya çalışıldığı muhasebe derslerinde öğretici ve öğrenci açısından öğretme-öğrenme sorunu yaşanabilmektedir. Bu çalışmada bu sorun, muhasebe öğretim elemanlarıyla gerçekleştirilen nitel (mülakat) araştırma ile ele alınmış; sorunun kaynaklarına inilmeye ve çözüm önerileri belirlenmeye çalışılmıştır. Bundan önce konuyla ilgili özet teorik bilgiler verilmiştir.

2. EĞİTİM

Birçok konu ve kavramda olduğu gibi eğitimin de tek ve geçerli bir tanımının yapılması güçtür. En sade ifade ile eğitim bireyin "*kültürlenme*" sürecidir denilebilir. Bu tanım, farklı bakış açısıyla, kültürel değerleri bireye kazandırma süreci olarak da ifade edilebilir. Şu bir gerçek ki eğitim kültür ile derinden ilişkili bir kavramdır. Kültür, bir toplumun hayatı algılayışıdır ve insanla birlikte tabiatla etkileşimin dışında kalan unsurların canlı bir bütünüdür. Örneğin halay çekme, türkü söyleme, şakalaşma, yaşanan mesken, köy ve şehir, yemek pişirme, resim çizme, insanlarla iletişim kurma, çevreye sahip çıkma ve koruma, problem çözme vb. kültürün temel öğeleri arasında yer almaktadır (Sönmez, 2011:6).

3. ÖĞRENME

Eski Yunan filozofu Plato'ya göre bilgi, insanın doğuşuyla birlikte zihninde depolanmıştır. O'na göre öğrenme, insanın çevresinde gördüklerini ve edindiklerini geri çağırma, hatırlama veya akla getirme sürecidir. Buna karşılık John Locke, tam tersine, insan zihnini boş bir levha (depo) olarak algılar ve bu deponun doldurulması için beklediğini savunur. Yine de Locke, kişide öğrenmeyi gerçekleştirmek için bazı beceri ve potansiyellerin doğuştan var olduğunu kabul eder (Saban, 2000:120).

İnsanın sosyalleşmesinde öğrenme kabiliyetinin rolü büyüktür. Ayrıca bu kabiliyet insanın, diğer varlıklardan ayrıldığı en önemli özelliğidir. İnsan doğduğunda diğer birçok canlının aksine şuurlu olarak ve bilerek herhangi bir davranış sergileyemez. İnsan, kendisine yaratılışıyla birlikte kazandırılan üstün özellikleri sayesinde yakın veya uzak toplulukla etkileşime geçerek hayatını idame ettirebilmesi için gereken davranışları kazanmaktadır. İşte bu anda kişinin öğrenmesiyle ilgili süreç

başlamış ve ölünceye kadar da devam edecektir. Öğrenme süreci, genel olarak bilginin elde edilmesinden ve bunun birikiminden meydana gelir. Her insanın temel sorununun çevresinde olup bitenleri tanımak ve anlamlandırmak olduğu bilinen bir gerçektir. İnsan çevresini tanıdıktan ve olup bitenleri anlamlandırdıktan sonra bunları birleştirme ve ihtiyaçlarını temin etme becerisini gösterebilmektedir (Keskinkılıç, 2010:12).

Öğrenme çok yönlü ve karmaşık bir süreç olduğu için öğrenme ile ilgili günümüze kadar öğrenme kavramını farklı yönleriyle ele alan tanımlar yapılmıştır ve bu tanımlar gün geçtikçe de değişime uğrayacaktır.

Ertürk ve Fidan açısından öğrenme, hayatın bir ürünüdür ve nispeten silinmez, iz bırakan davranış değişikliğidir (Ertürk, 1994; Fidan, 1985:12). Senemoğlu'na göre öğrenme, bireyin çevresi ile etkileşimiyle elde ettiği ve nispeten kalıcı, izli davranış değişikliğidir (Senemoğlu, 1997).

Öğrenmede çevrenin rolü büyüktür ve bu sebeple öğrenme tanımlarında bireyin çevre ile etkileşimine vurgulanmaktadır. Dolayısıyla öğrenme sürecinin başlamasında en önemli şart olan unsur, kişinin çevresi ile etkileşime geçmesidir. Bireyin herhangi bir konuyu/nesneyi/olguyu öğrenme isteğinin başarıyla sonlanması, o çevre içinde öğrenmesi gerekenlerle kuracağı etkileşime bağlıdır. Kişinin öğrenme sürecindeki çevresiyle etkileşimi ve kişide bıraktığı iz, öğrenmenin içsel bir süreç olduğunu ortaya koymaktadır. Öğrenme eyleminde etkileşimle birlikte bünyeye gelen uyarıcıların beyne iletilmesi, algılanması gibi olaylar dikkate alındığında öğrenmede nörofizyolojik süreçlerin de etkili olduğu söylenebilir (Keskinkılıç, 2010:12).

Psikologlar açısından öğrenmenin gerçekleşip gerçekleşmediği aşağıdaki 3 ölçüte göre ele alınmıştır (Büyükkaragöz ve Çivi, 1994; Keskinkılıç, 2010:12);

1. Davranışlarda belirgin olumlu bir fark olmalıdır.
2. Bahse konu değişimin kalıcı özellik taşımalıdır.
3. Bu değişim, yaşantıyla ortaya çıkmalıdır.

Bu ölçütlerle, değişimin öğrenmeyle elde edilen ya da edilmeyen davranışları belirlemek mümkündür. Değişim, olumlu yönde, kalıcı ve çevreyle etkileşimle olduğunda öğrenme olarak nitelendirilebilir.

4. ÖĞRETME

Öğretme, öğrenmenin gerçekleşeceği sürecin bir öğretici veya denetleyici nezaretinde yönetilmesidir. Öğretme bir amaç temelinde ne yaptığının bilinmesi ile gerçekleştirilen faaliyettir. Öğretme etkinliklerinde kişide davranış değişikliği temel hedeftir ve bu hedefe ulaşmak için eğitim sürecinin bir plana göre, denetlenerek ve gerçekleştirilecek öğretme etkinlikleri organize bir şekilde sergilenmelidir (Şen, 2013:101).

Öğrenme kişide nispeten kalıcı bir davranış değişikliği olarak ifade edildiğinde öğretim faaliyeti, bu değişikliğin meydana getirilmesi sürecidir. Hedeflenen değişiklik kişi veya grup tarafından veya film, kitap gibi çeşitli materyallerde yer alan görsel ve yazılı sembollerle sağlanabilir (Fidan, 1985:11). Kısaca öğretim, öğrenmenin gerçekleşmesi için yapılan etkinliklerdir; ancak bunlar bir amaç dâhilinde olmalıdır.

Başlıca ve yaygın olarak uygulanan öğrenme-öğretim kuramları Tablo 1'deki sıralanabilir.

Tablo 1. Öğrenme-Öğretim Kuramları

Öğrenme Kuramları	Öğretim Kuramları
Bağlaşımcılık Kuramı	Sunuş Yoluyla Öğretim
Bilişsel Alan Kuramı	Buluş Yoluyla Öğretim
Bilgiyi İşleme Süreci Kuramı	Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim
Tam Öğrenme Kuramı	Programlı Öğretim
Beyin Temelli Öğrenme Kuramı	Modüler Öğretim
İşbirlikçi (Kooperatif) Öğrenme	Mikro Öğretim
Aktif Öğrenme	Benzetimle Öğretim Tekniği
Proje Temelli Öğrenme	Yapısalcı Öğretim
Eleştirel Düşünme	
Altı Şapkalı Düşünme Tekniği	

Kaynak: Tablo tarafımızdan oluşturulmuştur.

5. MUHASEBEDE ÖĞRETME VE ÖĞRENME SORUNU ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA

Dünyada meydana gelen değişim ve gelişim muhasebeyi de aynı derecede etkilemektedir. Zira muhasebe, değişimin ve gelişimin merkezinde olan işletmelerin finansal faaliyetleriyle ilgilenen bir bilim dalıdır. Muhasebe öğretiminde ve öğreniminde bahse konu değişimlerin ve gelişimlerin etkisinin olması ise şüphesizdir. Bu noktada en büyük görev ise muhasebe eğitimi veren kurumlara ve bu alandaki öğretilere düşmektedir.

Muhasebe, finansal bilgi üretmektedir ve işletmeye ait bu finansal bilgileri, ilgili kişi ve kurumlara sunmaktadır. Bu sunum ise kendisine özgü bir dil kullanılarak gerçekleştirilmektedir. Dolayısıyla muhasebe dilinin öğretiminde ve öğrenilmesinde de herhangi bir yabancı dilin öğrenilmesinde yaşanan zorluklar olabilmektedir.

Muhasebe derslerini alarak mezun olan öğrencinin, kendisini yetiştirmiş olduğunu söylemek güçtür. Bu durumu doğrudan ve dolaylı etkileyen birçok faktör vardır. Bunlar; öğretim elemanından, öğrenciden, kurumun fiziki şartlarından vb. kaynaklanan faktörler olarak sıralanabilir. Bir başka açıdan muhasebe dersleri, hem teknik bilgi gerektirdiğinden hem sürekli değişime maruz kaldığından hem de uygulama aşamasına ihtiyaç hissettiğinden dolayı öğrenme-öğretim sorunlarının çoklukla yaşandığı derslerdendir. Bu derslerdeki zorlukların sebepleri ve çözüm önerileri ve öğrenmenin/öğretmenin nasıl ve hangi şekilde olması halinde başarının

artacağı konusu sürekli olarak teorik ve ampirik şekilde araştırılmıştır (Demir ve Çam 2006; Karasioğlu ve Duman 2011; Büyükarıkan ve Büyükarıkan 2016).

5.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın amacı muhasebe derslerinde öğrenme ve öğretme sorununa yol açan faktörleri ve bu sorunlara dönük çözüm önerilerini muhasebe öğretim elemanlarının bakış açılarıyla tespit etmektir. Bunun için Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nin çeşitli birimlerinde görev yapan muhasebe öğretim elemanlarıyla nitel bir araştırma (mülakat) yürütülmüştür.

Çalışma, üniversitede verilen muhasebe derslerindeki mevcut öğretme-öğrenme sorununun kaynaklarını ve çözüm önerilerini, bu dersleri fiilen veren ve halen aktif olarak görev yapan akademik personelle yapılan nitel araştırma (mülakat) yöntemi ile tespit etmeye çalışması bakımından önemlidir. Nitel araştırma yöntemiyle herhangi bir sorun/konu hakkında daha derinlemesine bilgi alınması mümkündür. Dolayısıyla öğretme-öğrenme sorununu bizzat yaşayan ve çözüm noktasında görüş verebilecek bilgi ve tecrübeye sahip bir gruba yapılan çalışma sonucunda ulaşılan bulguların önemi yadsınamaz bir gerçektir.

5.2. Literatür Taraması

Konuyla ilgili olan çalışmaların bazılarına ait özet bilgiler aşağıda yer almaktadır.

Büyükarıkan ve Büyükarıkan (2016), çalışmalarında lisans düzeyinde muhasebe dersleri alan öğrencilerin bu dersleri ve bu derslerin verilmiş biçimlerine yönelik yaklaşımları analiz etmişlerdir. Bunun için Süleyman Demirel Üniversitesi Yalvaç Büyükkutlu Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu'nda Muhasebe ve Finansal Yönetim bölümü öğrencilerinden 290'ının yer aldığı örneklem üzerinde anket uygulanmıştır. Bu yolla elde edilen verilerden hareketle öğrencilerin modern yöntemlerle aktarılan muhasebe derslerine karşı daha olumlu bir yaklaşım sergiledikleri; günümüz iş ortamına ayak uydurabilmeleri için verilen muhasebe eğitiminin hem teknolojik gelişmelere hem de sektörün taleplerine göre düzenlenmesi gerektiği bulgularına ulaşılmıştır (Büyükarıkan ve Büyükarıkan, 2016:65-79).

Karasioğlu ve Duman (2011) çalışmalarında, muhasebe eğitimi için günün şartlarına uygun öğrenci/öğrenme merkezli eğitim sisteminin ve modellerinin geliştirilmesinin, öğrencilerin kolay iş sahibi olmaları için kariyer planlama sisteminin kurulmasının ve muhasebe meslek mensubu olmayı hedefleyen öğrencilere yönelik staja başlama ve yeterlilik sınavlarında başarılı olmalarını mümkün kılacak bir öğretim sürecinin oluşturulmasının gerekliliğine işaret etmişlerdir (Karasioğlu ve Duman, 2011:174).

Çankaya ve Dinç (2009) çalışmalarında, 600 öğrenciden oluşan gruba, dersi klasik usulde ve slayt gösterimi ile alanlar şeklinde iki gruba ayırmışlardır. 16 hafta süren muhasebe eğitimi sonrasında her iki gruba anket uygulanmıştır. Sonuçta, muhasebe dersini slayt ile alan öğrencilerin klasik usul ile alan öğrencilere göre

başarılarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca slaytla ders gören grubunda yer alan öğrencilerin dersle ilgili olumlu düşüncelere sahip oldukları da saptanmıştır (Çankaya ve Dinç, 2009:28-52).

Erol ve Erkan (2008) çalışmalarında, lisans seviyesinde muhasebe dersi alan öğrencilerin başarılarını etkileyen faktörleri saptamak amacıyla Biga İİBF İşletme Bölümünde öğrenim gören 219 öğrenciye anket uygulamışlardır. Araştırma sonucunda, muhasebe derslerinde, Ticaret lisesinden mezun olanların olmayanlara kıyasla daha başarılı oldukları; kurumun fiziki alt yapısının yetersizliğinin, öğretim elemanının ders anlatımında sergilediği yaklaşım ve davranışının ve uyguladığı öğretim yönteminin muhasebe derslerindeki başarıyı etkilediği bulguları elde edilmiştir (Erol ve Erkan, 2008:284-301).

Kaya (2007) çalışmasında, 270 kişiden oluşan 1. sınıf öğrencilerinin dönem başı ve sonu algılarını ve bir dönem boyunca söz konusu algılardaki değişimleri belirlemek için 2 defa araştırma yapmıştır. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin, dönem başlarında, muhasebe derslerine genel olarak olumlu düşüncelere sahip oldukları, ancak dönem sonunda bu düşüncelerinin olumsuzla doğru meylettiği belirlenmiştir. Bu olumsuz değişimde, dersin monoton olacağı, dersin önemine yönelik düşüncelerde öğretim elemanının etkili olacağı, dersin sınavından beklenen ve alınan puan gibi faktörlerdeki değişim öne çıkmıştır (Kaya, 2007:125-133).

Demir ve Çam (2006) muhasebe bölümü öğrencilerinin muhasebe derslerinde başarılarını olumsuz etkileyen faktörleri belirlemek için Kırşehir MYO Muhasebe Bölümü'nde okuyan 113 öğrenciye (yüz-yüze olarak) anket uygulamışlardır. Bu yolla elde edilen veriler ışığında öğrenciler, derslerin öğretim elemanlarınca, önceki bilgilerin yeterli olduğu düşüncesi ile yürütülmesini, anlatılan konuların içeriklerine ilişkin hayat ile bütünleşik kavramayı kolaylaştıracak somut alıştırma ve örneklerin yetersizliğini başarılarını olumsuz etkileyen faktörler olarak sıralamışlardır. Ayrıca, öğrencilerin muhasebecilik mesleğine ilgi duymadıkları ve bunun da başarıyı olumsuz olarak etkileyen faktörlerden olduğu ortaya konulmuştur (Demir ve Çam, 2006:1-11).

Sayın vd. (2005) çalışmalarında, muhasebe ve finansla ilgili derslerdeki eğitiminin verimini ve başarısını, hem öğrenci hem de eğitim alt yapısı açısından ölçmeyi ve değerlendirmeyi amaçlamışlardır. Sonuç olarak, sınıftaki öğrenci sayısının fazla olmasının eğitimdeki başarıyı önlediği ve öğretim elemanlarının böyle sınıflarda ders vermelerinin sonucunda eğitim kalitesinin olumsuz olarak etkilendiği iddia edilmiştir. Ayrıca öğrenciler, üniversite yıllarında mesleğin daha yakından tanınmasına vesile olacak staj imkânlarının artırılmasının gerekliliğini savunmuşlardır (Sayın vd., 2005:101-108).

5.3. Araştırmanın Yöntemi ve Verilerin Toplanması

Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmada, disiplinler arası bütüncül bir yaklaşımı temel alınmakta ve araştırma problemi yorumlayıcı bir bakış açısıyla incelenmektedir. Bu yöntemde, araştırmaya konu olgu

ya da olaylar kendi ortamlarında ele alınır ve veriler insanların onlara atfettikleri anlamlar bakımından yoruma tabi tutulur (Altunışık vd., 2010: 302).

Nitel araştırmada, daha çok istatistiki veri analizini temel alan nicel araştırmanın aksine, bireylerin nesnelere, olaylara ve olgulara ne türden anlamlar yükledikleri ve olayları nasıl nitelendirdikleri sorusu cevaplandırılmaya çalışılmaktadır (Özdemir, 2010:341). Nitel araştırmalarda araştırmacı, küçük gruplarla araştırma amacına ulaşmaya çalışmaktadır. Ancak küçük grupla çalışılmasına rağmen nicele yönetime göre daha ayrıntılı ve zengin bir bilgi elde edilebilir. Bu yöntemde eksikli olarak nitelendirilebilecek husus elde edilen verilerin, genelleme yapmaya pek uygun olmadığıdır (Erdoğan, 2007:160). Bu yöntemde, veriler bir hipotezi/soruyu/problemi kabul etme veya etmeme amacıyla toplanmaz. Veriler, sayılar ve rakamlarla değil sözler ve betimlemelerle ifade edilir. Dolayısıyla bu yöntemde araştırıcının gözlemine dayalı analizi ve kullanılan dil vurgusu ön planda yer almaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013:48).

Bu çalışmada araştırma amacıyla ilgili veriler, nitel araştırma yöntemleri içinde yer alan “görüşme tekniğı” ile toplanmıştır. Görüşmeler, önceden hazırlanmış soru seti temelinde yürütülmüş; ancak öğretim elemanlarının akademisyenlerin verdiği cevaplara göre de ilave sorular yöneltiştir.

Görüşmeler, randevu alma usulüne göre katılımcıların odalarında veya uygun görülen diğer mekânlarda 12-17 Haziran 2019 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Görüşmenin başlangıcında öğretim elemanlarına seslerinin kayıt altına alınacağı, söz konusu ses kaydının sadece bilimsel amaç için kullanılacağı ve istemeleri halinde ses kaydının bir örneğinin de kendilerine verilebileceğı söylenmiş ve böylece nitel araştırmaya uygun görüşme ortamı sağlanmaya çalışılmıştır.

5.4. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi’ndeki İİBF ve MYO’larda muhasebe derslerini veren öğretim elemanlarını (ÖE) oluşturmaktadır. Yapılan araştırma ve değerlendirme sonucunda söz konusu üniversitede uzun yıllardır muhasebe derslerini anlatan ve araştırma amacına yönelik olarak hazırlanan soruları özümseyeceğı düşünölen öğretim elemanı sayısının araştırma yapıldığı tarih itibariyle 16 olduğı saptanmıştır. Öğretim elemanlarıyla ilgili temel bilgiler Tablo 2’dedir.

Tablo 2. Araştırma Evrenindeki Öğretim Elemanlarıyla İlgili Temel Bilgiler

Sıra No	ÖE'nin Kodu ²	Eğitim Verdiği Akademik Birim	Sıra No	ÖE'nin Kodu	Eğitim Verdiği Akademik Birim
1	ÖE 1	MYO	9	ÖE 9	MYO
2	ÖE 2	MYO	10	ÖE 10	İİBF
3	ÖE 3	MYO	11	ÖE 11	İİBF
4	ÖE 4	MYO	12	ÖE 12	MYO
5	ÖE 5	MYO	13	ÖE 13	MYO
6	ÖE 6	MYO	14	ÖE 14	MYO
7	ÖE 7	İİBF	15	ÖE 15	İİBF
8	ÖE 8	İİBF	16	ÖE 16	İİBF

Bu tabloda yer alan bazı öğretim elemanlarından bazıları ses kayıt cihazı kullanımının kendilerini rahatsız ettiğini belirterek mülakat talebini reddetmiştir. Sonuçta 11 öğretim elemanından oluşan örneklem ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Bu öğretim elemanlarına yönelik özet bilgiler Tablo 3'tedir.

Tablo 3. Örneklemde Yer Alan Öğretim Elemanlarına Ait Özet Bilgiler

Sıra No	ÖE'nin Kodu	Akademik Birimi	Kıdem Yılı	Sıra No	ÖE'nin Kodu	Akademik Birimi	Kıdem Yılı
1	ÖE 3	MYO	15	7	ÖE 11	İİBF	7
2	ÖE 4	MYO	12	8	ÖE 12	MYO	8
3	ÖE 6	MYO	19	9	ÖE 14	MYO	13
4	ÖE 8	İİBF	18	10	ÖE 15	İİBF	25
5	ÖE 9	MYO	7	11	ÖE 16	İİBF	19
6	ÖE 10	İİBF	25				

Öğretim elemanlarıyla görüşmelerin hangi tarihlerde gerçekleştirildiği ve görüşmenin ne kadar sürdüğüne yönelik bilgiler Tablo 4'tedir.

Tablo 4. Öğretim Elemanları ile Görüşme Tarihleri ve Süreleri

Sıra No	ÖE'nin Kodu	Görüşme Tarihi	Görüşme Süreleri	Sıra No	ÖE'nin Kodu	Görüşme Tarihi	Görüşme Süreleri
1	ÖE 3	15.06.2019	00:32:31	7	ÖE 11	13.06.2019	00:21:14
2	ÖE 4	13.06.2019	00:28:00	8	ÖE 12	14.06.2019	00:20:48
3	ÖE 6	14.06.2019	00:21:16	9	ÖE 14	13.06.2019	00:29:42
4	ÖE 8	12.06.2019	01:21:23	10	ÖE 15	12.06.2019	00:30:14
5	ÖE 9	12.06.2019	00:37:58	11	ÖE 16	17.06.2019	00:21:53
6	ÖE 10	13.06.2019	00:50:54	-	-	-	-
Toplam Süre							06:15:53

Tablo 4'teki 11 öğretim elemanının 6 tanesi Cumhuriyet, Gürün, Hafik Kamer Örnek, Yıldızeli ve Zara Ahmet Çuhadaroğlu MYO'da; 5 tanesi ise İİBF'de görev yapmaktadır.

²İlgili öğretim elemanlarının adları ve soyadları gizlenerek, kendilerine birer kod atanmıştır.

5.5. Nitel Araştırma Yöntemi İle Elde Edilen Bulgular

Ses kayıt cihazına kaydedilen görüşmeler daha sonra yazılı hale getirilmiş; öğretim elemanlarının her bir soruya verdikleri cevaplar incelenerek ortak noktalar tespit edilmeye çalışılmıştır. Öğretim elemanlarının kendilerine yöneltilen 16 soruya verdikleri cevaplarından elde edilen ortak vurguların ve bulguların bazıları tablolar bazıları da maddeler halinde sunulmuştur.

S1: Muhasebe derslerini kaç yıldır veriyorsunuz?

Bu soruya öğretim elemanları tarafından verilen cevaplar analiz edilmiş ve ulaşılan bulgular Tablo 5'te özetlenmiştir.

Tablo 5. Muhasebe Derslerinin Verilme Süreleri

ÖE'nin Kodu	Süre (Yıl)	ÖE'nin Kodu	Süre (Yıl)
ÖE 3	15	ÖE 11	7
ÖE 4	12	ÖE 12	8
ÖE 6	19	ÖE 14	13
ÖE 8	18	ÖE 15	25
ÖE 9	7	ÖE 16	19
ÖE 10	25	--	--

Tablo 6'ya göre katılımcıların hemen tamamının konu hakkında görüş beyan edebilecek bir tecrübeye sahip oldukları söylenebilir.

S2: Hangi tür muhasebe derslerini verdiniz?

Verilen muhasebe derslerinin türleri ve bu derslerin kaç öğretim elemanı tarafından verildiği Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 6. Verilen Muhasebe Derslerinin Türleri

Muhasebe Dersinin Adı	Bu Dersi Veren ÖE Sayısı
Genel Muhasebe	10
Maliyet Muhasebesi	8
Şirketler Muhasebesi	7
Dönesonu İşlemleri Muhasebesi	7
Mali Tablolar Analizi	4
Bilgisayarlı Muhasebe	2
Yönetim Muhasebesi	2
Enflasyon Muhasebesi	1
Muhasebe Denetimi	1
Bankacılık Muhasebesi	1
Sigortacılık Muhasebesi	1

S3: Öğrenciler hangi muhasebe derslerinde daha çok zorlanmaktadır?

Bu soru için öğretim elemanlarından alınan cevaplar incelenmiş ve öğrencilerin en çok zorlandıkları üç ders belirlenmiştir. Bu belirlemenin sonucu ise Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Öğrencilerin Zorlandıkları Muhasebe Dersleri

Zorlanılan Muhasebe Dersinin Adı	Sayı
Maliyet Muhasebesi	8
Genel Muhasebe	4
Dönem sonu İşlemleri Muhasebesi	3

S4: Zorlanılan derslerdeki anlama sorunlarının çözümü için neler yapılmalı? Bunun için neler yaptınız, paylaşır mısınız?

Bu soruya 11 öğretim elemanı cevap vermiş, bu cevaplardan hareketle ulaşılan çözüm önerileri aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

Çözüm Önerileri

- Öğrenciler, eğitimini gördüğü bölümün amacına uygun olmayan mesleklere (polis, subay vb.) yönelmektedirler. Bu da hedef kaymasına yol açmakta ve derse olan ilgiyi azaltmaktadır. Bu sebeple hedef kaymasını önleyecek tedbirler alınmalıdır.
- Bu mesleğin iş imkânlarının çok geniş olduğu ve bu mesleğe olan ihtiyacın sürekli olacağı vurgulanmalıdır.
- Dönem başında var olan muhasebe derslerine karşı olan başarısız olunacağı yönündeki önyargılar kırılmalıdır.
- Bir başka ön yargı olan bu derslerin anlaşılmasının zor olacağı psikolojisi ortadan kaldırılmalıdır.
- Öğrencilere rahat bir soru sorma ortamı hazırlanmalı ve interaktif videolar yardımıyla anlatılan konuları tekrar etmeleri sağlanmalıdır.
- Kalabalık sınıflarda eğitimin kalitesinde azalma olacağından öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı azaltılmadır.

S5: Derslerde aktif bir katılım var mıdır? Şayet cevabınız olumsuz ise bunun sebepleri hakkında neler söylersiniz?

6 öğretim elemanının “katılıyor”; 5 öğretim elemanının ise “katılmıyor” şeklinde cevap verdiği bu soru için elde edilen bulgular aşağıdadır:

Sorunlar/Tespitler

- Öğrencilerdeki çekingenlik ve medeni cesaret yoksunluğu derslere katılımı etkilemektedir.
- Öğrenciler, soruya yanlış cevap verdiklerinde arkadaşları içinde küçük düşeceklerini düşünmektedir.
- Öğretim elemanının derste sergilediği yaklaşım, tavır ve mizacı derse katılımı etkilemektedir.
- Öğrencilerde derse karşı ilgisizlik söz konusudur.
- Muhasebenin işleyişi öğrencinin mantığına ters gelmektedir.

- Öğrenciler, derste telefonla çok ilgilenmekte ve bu ilgi dersten daha baskın olmaktadır. Bedenen derste ancak aklen başka yerdedirler.
- Öğrencilerin derse olan ilgisi dönem başlarında fazla iken sonlara doğru azalmaktadır.
- Öğrenciler, üst sınıftakilerden ders veya öğretim elemanı hakkında aldıkları bazı olumsuz bilgilerden etkilenmektedir.

Çözüm Önerileri

- Dikkati ve katılımı sağlamak için dersler üst üste 3- 4 saat değil, ayrı ayrı günlerde 2+2 veya 2+1 şeklinde yapılabilir.
- Derslere katılmayan öğrencilere özel ilgi ve alâka gösterilmelidir. Bu sayede derse katılımları sağlanabilir.

S6: Öğretim elemanları öğretim teknolojilerini etkin bir şekilde kullanıyorlar mı? Bu konudaki düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz?

Bu soruya 8 hoca olumsuz, 3 hoca ise olumlu olarak cevap vermiştir. Bu soruya verilen cevaplar sonucunda elde edilen bulgular aşağıdadır:

Sorunlar/Tespitler

- Öğretim elemanları dersleri, klasik usulde bir başka ifade ile tahtada yazarak aktarmakta ve işlemler üzerinden anlatma yoluna başvurmaktadır.
- Öğretim elemanlarının çoğu bu konuda kendilerini yetersiz görmektedir.
- Hem laboratuvar imkânı sınırlı ve hem de paket programları temin etmekte zorluklar yaşanmaktadır.
- Muhasebe, teknolojik aletlerin fazla kullanılacağı bir ders olarak görülmemektedir.

Çözüm Önerileri

- Özellikle ticari belgelerin kaydedilmesinde, belgelerin ve beyannamelerin nasıl düzenlenmesinin gerekliliği konusunda öğretim teknolojilerinden yararlanılmalıdır.
- Yasal düzenlemelerin yürürlüğe giriş tarihinden itibaren işletmelerin mali tablolarını Excel ortamında hazırlamaları gerektiğinden, öğretim elemanları tablolarla ilgili çalışmaları teknolojiden faydalanarak öğretmelidirler.

S7: Muhasebe derslerinin anlatılmasında slayt yöntemi doğru bir yöntem midir?

Bu soruda öğretim elemanlarının tamamı, slaytla ders anlatımına karşı olumsuz cevaplar vermişlerdir. Onlara göre slaytın muhasebe derslerinde kullanılması öğretim açısından doğru değildir. Bu soru için verilen cevaplardan elde edilen bulgular aşağıdadır:

Sorunlar/Tespitler

- Slayt, sadece genel kavramlar ve tanımlar gibi sözel bilgileri sunmada ve ticari ve resmi evrakları göstermede yararlı olabilir.

- Muhasebe derslerinde hesaplamalar ve işlemler çok olduğundan ve geçmiş konulara atıfta bulunulduğundan slaytla ders anlatma yöntemi yeterli olmayacaktır.
- Bu teknik, öğrencilerin derse olan ilgisizliklerini artırabileceğinden, faydadan çok zarar getirecektir.
- Muhasebe derslerinin slaytla anlatılması doğru değildir. Çünkü bu yöntemle öğrenci dersle ilgili not almadan, dersin içeriğine hâkim olmadan, sadece slaytlardan çalışarak dersi öğrendiğini zannedecektir.

S8: Öğrenciler derslere düzenli olarak çalışıyorlar mı? Şayet “hayır” diyorsanız bu durum öğretme ve öğrenme açısından bir sorun doğurmakta mıdır?

Öğretim elemanlarının öğrencilerin derslere düzenli olarak çalışmadıklarını bildirmişlerdir. Bu soru için verilen cevaplardan elde edilen bulgular aşağıdadır:

Sorunlar/Tespitler

- Öğretim elemanları, sadece muhasebe öğrencilerinin değil tüm öğrencilerin derslere düzenli çalışmadıklarını ifade etmişlerdir.
- Öğrenciler, derslerde öğrendikleri bilgileri tekrar etmedikleri için olumlu geri dönüşler alınamamakta ve anlatılan konulara tekrar dönülmek zorunda kalınmaktadır.
- Muhasebe derslerinde konular birbiriyle çok sıkı bağlantılı olduğundan ve birbiri üstüne bina edildiğinden derse düzenli olarak çalışılmamasının sıkıntısı bütün dönem yaşanmaktadır.

S9: Öğrenciler geleceğine yönelik herhangi bir kariyer planlaması yapıyorlar mı? Şayet “ hayır” diyorsanız bu durum, hem bilgi alma hem de bilgi aktarmada sorunlar doğur mu?

Öğretim elemanlarının tamamı öğrencilerin kariyer planlaması yapmadıklarını dile getirmişlerdir. Bu soruya verilen cevaplardan elde edilen bulgular şunlardır:

Sorunlar/Tespitler

- Öğrencilerin çoğunluğu kariyer planlaması yapmamakta, aynı zamanda bilgiyi alma isteği az olan bir öğrencilik dönemi geçirmekte ve bunlardan dolayı da öğretim elemanlarının öğretim kaliteleri olumsuz etkilenmektedir.
- Öğrencilerin, özellikle de erkek öğrencilerin, bölümle ilgisi olmayan meslekleri (polis, subay vb.) düşünmeleri sebebiyle muhasebe derslerine olan ilgileri azalmaktadır.
- Önemli bir husus ise öğrencilerin hedeflerinde ve derse olan ilgilerinde gün geçtikçe azalma yaşanmaktadır.
- Çok az sayıdaki öğrenci kariyer planlamasını geç düşündüğü ve yaptığı için hedef belirleme ve bu hedefe göre hareket etmede zorluk yaşamaktadır.
- Bilgiyi elde etme ve özümseme düşüncesinden ziyade sınıfı geçip mezun olma düşüncesindeki topluluğa ders anlatmak ve bilgiyi aktarmak zorlaşmaktadır.

Çözüm Önerileri

- Öğrencilere, üniversite eğitimlerinin daha başında belirli bir hedef koymaları ve bu doğrultuda çalışmalarını yapmaları yönünde etkinlikler yapılmalıdır.
- Öğrencilere, bölüme kayıt yaptırdıkları dönemin başında oryantasyon süreci gerçekleştirilmeli ve bu süreç detaylı hale getirilmeli ve mezun olduktan sonra bölümlerinin iş potansiyelleri anlatılmalıdır.

S10: Kuşakların anlattığımız³ özelliklerini dikkate aldığınızda öğrenme düzeyinde farklılıklar söz konusu mudur? Bu konuda kuşak çatışması yaşadınız mı veya yaşadığınızı düşünüyor musunuz?

Bu soruda 9 öğretim elemanı kuşak değişiminin öğrenme farklılığına yol açtığını ve dersi anlatırken kuşak çatışması yaşadıklarını belirtmiştir. 2 öğretim elemanı ise bu konuda bir farklılık ve çatışma yaşamadıklarını ifade etmişlerdir.

Bu soru için 11 öğretim elemanının verdiği cevaplardan yola çıkılarak elde edilen bulgular aşağıdadır:

Sorunlar/Tespitler

- 15 yıl ve üzeri süreden beri muhasebe dersi anlatan öğretim elemanları, diğer öğretim elemanlarına göre daha fazla kuşak çatışması yaşamaktadır.
- Z kuşağında yer alan öğrenciler, bir bilgi ve isteğe/ürüne çok zahmet çekmeden ulaşabilen bir kuşak olduğu için onlara nasıl yaklaşılması gerektiği konusunda ciddi sıkıntılar yaşamaktadır.
- Z kuşağı üyeleri, herhangi bir konuda uzun süreli odaklanma sorunu yaşamaktadırlar ve sabırsızlık sergilemektedirler. Akıllı telefonlara aşırı bağımlı olduklarından dolayı derse dikkatte ve odaklanmada ciddi sıkıntı yaşamaktadırlar.

Çözüm Önerileri

- Akıllı telefon ve sosyal medya platformlarına olan bağlılığı fırsata çevirecek faaliyetler artırılabilir.

S11: Muhasebe dersleri kanun ve yönetmeliklerin önemli olduğu derslerdir. Mevzuat değişimini takip etmede sorun yaşıyor musunuz? Bu değişimler öğretme ve öğrenme faaliyetlerini hangi yönde etkilemektedir?

Bu soruya cevap olarak, öğretim elemanlarından 4 tanesi “mevzuatın değişikliğini takipte sorunlar yaşıyorum” derken 7 öğretim elemanı ise “mevzuatı yakından takip ediyorum” demiştir. Bu soruya verilen cevaplar incelendiğinde aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır:

³ Bu soruda öğretim elemanlarına kuşaklar hakkında özet gerekli bilgiler verilmiştir.

Sorunlar/Tespitler

- Öğretim elemanlarının çoğu mevzuat değişikliğini takip etme konusunda sıkıntı çekmemektedir.
- Öğretim elemanları, mevzuattaki değişiklikleri öğrencilere söylediklerini ancak bu değişikliğe göre soru hazırlamadıklarını belirtmişlerdir. Onlara göre aksi durum, karışıklığa sebep olup öğretme/öğrenme düzeyinde ciddi azalmalara yol açacaktır.
- Daha deneyimli ve diğerlerine göre daha kıdemli olan öğretim elemanları, kaynak çeşitliliğinden ziyade belirli bir kaynaktan dersleri anlattıklarını hatta güncel konuları çok da takip etmediklerini dile getirmişlerdir.

S12: Özelliklerini belirttiğimiz⁴ öğretim yöntemlerinin hangilerini daha çok uyguluyorsunuz? Kuşaklar arasındaki farklılıkları da dikkate aldığınızda öğretim yönteminde değişiklik yapmayı gerekli buluyor musunuz?

Öğretim elemanlarının bu soruya verdikleri cevaplar doğrultusunda oluşan tablo 8 aşağıdadır:

Tablo 8: En Çok Uygulanan Öğretim Yöntemleri

Öğretim Teknikleri	Öğretim Tekniğini Uygulayan Öğretim Elamanı Sayısı
Sunuş yoluyla öğretim	11
Soru-cevap yöntemiyle öğretim	10
İş birliğine dayalı öğretim	3
Tartışma yoluyla öğretim	2

“öğretim tekniklerini değiştirmek gerekir” diyen öğretim elemanı sayısı 5’tir. 6 öğretim elemanı ise “ bu konuda değişim gerekli değildir” demiştir. Bu soruya verilen cevapların analizi sonucunda aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır:

Sorunlar/Tespitler

- Öğretim elemanlarının en çok uyguladığı öğretim tekniği “sunuş yoluyla öğretim”dir.
- Z kuşağında yer alan öğrencilerin bireysel, içine kapanık ve derslere karşı ilgisiz oldukları düşünülmektedir. Bu düşünceden dolayı da zaten muhasebenin öğrenilmesi için bir rehber ihtiyacı olacağından öğretim tekniklerinin değiştirilmesinin gerekmeyeceği yönünde görüş beyan eden öğretim elemanları vardır.

Çözüm Önerileri

- Öğrencilerin hayali bir şirket kurarak bir muhasebe dönemindeki bütün işlemleri yapmaları, gerekli evrak ve raporları düzenlenmeleri ve sonuçları analiz etmeleri sağlanabilir.

⁴ Bu soruda öğretim elemanlarına öğretim teknikleri hakkında özet gerekli bilgiler verilmiştir.

- Kuşak farklılıklarından dolayı dersi tahta üzerinde anlatmak yerine bilgi işlem laboratuvarlarında bilgi teknolojilerini aktif olarak kullanmak gereklidir.

S13: Muhasebe derslerinin teorik ağırlıklı olarak verildiği yönünde eleştiriler sürekli olarak yapılmaktadır. Bu konudaki düşünceleriniz nelerdir? Teorisiz bilim/öğretim olabilir mi?

Bu soruya verilen cevaplar analiz edilmiş ve elde edilen bulgular aşağıda sıralanmıştır:

Sorunlar/Tespitler

- Bir dersin teorik bilginin yeterli düzeyde olmaksızın aktarılmasının mümkün olmayacağı ve başarı getirmeyeceği konusunda bütün öğretim elemanları ortak fikirdedir.
- Teorik bilgiyle paralel uygulamaya dönük etkinliklerin de olmasının gerekliliğini belirten öğretim elemanları, teoriyle birlikte uygulama birlikte yürütüldüğü zaman dersin kalıcı izler bırakacağını ve öğrenmenin tam olarak gerçekleşeceğini düşünmektedirler. Ancak, öğrenci sayılarının fazlalığı buna karşılık staj imkânı sağlayabilecek işletmelerin/birimlerin nicelik ve nitelik açısından yetersizliği de bir başka sorun olarak değerlendirilmiştir.

Çözüm Önerileri

- Staj veya işyerinde eğitiminin tesis edilmesi ve bunun öğretim elemanları tarafından denetiminin ve takibinin yapılabileceği bir sisteme dönüştürülmesi gereklidir.

S14: "İşlemin 'nasıl yapılacağı'nın' yerine 'niçin yapılacağı'nın' üzerinde durulması öğrenmedeki başarıyı artırır" ifadesi hakkındaki düşünceleriniz nedir?

Bu soruya öğretim elemanlarınca verilen cevaplar analiz edilmiş ve aşağıda özet haline getirilen bulgulara ulaşılmıştır.

Sorunlar/Tespitler

- Bütün öğretim elemanları *bu* ifadeyi desteklemiştir.
- Öğretim elemanları, hesapların aktif veya pasif karakterli olma sebepleri ve bu hesaplardaki giriş ve çıkışların niçin borç ve alacak şeklinde yazıldığı anlatıldığında, öğrencilerin bu hesaplarla ilgili olan işlemleri daha rahat yaptıklarını gözlemlediklerini beyan etmişlerdir.
- Bu ifade temelinde derslerin anlatılması halinde özel sektörün ihtiyaçlarına cevap verebilecek nitelikte, analitik düşünebilen ve yorum yapabilen öğrenciler yetiştirileceği hususuna dikkat çekilmiştir.

S15: Öğrencinin, aktif-pasif, borç-alacak gibi kavramları ve hesapların kodlarını bilmesi muhasebedeki öğrenme sorununu azaltır mı?

8 öğretim elamanı, bu durumun muhasebe öğretimini olumlu etkileyeceğini düşünmektedir. Ancak 3 öğretim elamanı, bu bilginin varlığının muhasebe öğretime bir etkisinin olmayacağını ifade etmiştir.

Bu soruya verilen dönüşler incelenmiş ve elde edilen bulgular aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

Sorunlar/Tespitler

- Bahsedilen kavramlar ve konular hakkında önceden bilgi sahibi olunmasının öğrenme-öğretme sıkıntılarını azaltacağı düşünülmektedir.
- Bunların bilinmesinden ziyade öğrencilerin meraklı ve derse ilgili olmalarının önemli olduğu vurgulanmıştır.
- Öğretim elemanlarının bazıları, lise yıllarında muhasebe dersi almayan öğrencilerin yükseköğretimde ilk defa gördükleri muhasebe derslerine karşı daha ilgili ve istekli oldukları yönünde görüş belirtmiştir.

S16: Akademik kariyerini yükseltmek için birçok öğretim elemanı gayret göstermektedir. Gösterilen bu çaba aynı zamanda muhasebe dersini öğretmede ve bilgiyi aktarmada başarıyı artırır mı?

11 öğretim elemanının verdiği cevaplar incelenmiş ve bu inceleme sonucunda elde edilen bulgular şöyle sıralanmıştır:

Sorunlar/Tespitler

- Bütün katılımcılar, akademik kariyerin yükseltilmesi gayretinde olan öğretim elemanının daha bilgili hale geleceğini ve bunun muhasebe öğretiminde ve bilgiyi aktarmada olumlu etkilerinin olacağını belirtmişlerdir.
- Akademik kariyer yapmasa da görevini özveriyle yürüten, mesleğinin ilk günkü heyecanını kaybetmeyerek öğretim faaliyetini sürdüren, güncel değişiklikleri ve bilgileri takip eden öğretim elemanlarının başarılı olduğu gerçeği dile getirilmiştir.

6. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Hem öğretim hem de öğrenme çok boyutlu aşamalardan oluşmaktadır. Bu sayede elde edilen her yeni bilgi, medeniyetin gelişmesine, iş, işlem ve faaliyetlerin kolaylaşmasına ve sonuçta insanlığın refahına katkı sağlamıştır ve sağlayacaktır. Muhasebe bilimi için de öğrenilen ve öğretilen her yeni bilgi ve uygulama biçimi, insanlığa hizmet eder nitelik taşımakta; kişi ve kurumlar arasında en önemli sorunlardan bir olan ticari faaliyetin parasal yönünü düzenlemeye ve bu ticari ilişkide doğabilecek sorunları objektif olarak ortadan kaldırmaya hizmet etmektedir.

Bu çalışmada, muhasebe derslerine giren öğretim elemanlarının bakış açılarıyla muhasebedeki öğretim ve öğrenme sorunlarını ve bunlara ait çözüm önerilerini tespit etmek amaçlanmıştır. Bu amaca ulaşabilmek için Sivas Cumhuriyet

Üniversitesi'nde görevli farklı unvanlara sahip 11 öğretim elemanı ile 12-17 Haziran 2019 tarihleri arasında nitel bir araştırma gerçekleştirilmiştir.

Bu görüşmelerde, öğretim elemanlarına 16 soru yöneltilmiş ve her soruya verilen cevaplar analiz edilerek konu hakkındaki ortak noktalar ve vurgular elde edilmeye çalışılmıştır. Öğretim elemanlarına göre maliyet muhasebesi, genel muhasebe ve dönem sonu işlemleri muhasebesi öğrencilerin en çok zorlandıkları derslerdir.

Derslerde telefona olan ilgilerinin derse olan ilgilerinden daha fazla olan öğrencilerin bedenen derste oldukları ancak aklen/zihnen başka yerde oldukları görülmektedir. Öğrencilerin dönem başında derslere olan ilgisi dönem sonlarında azalmaktadır. Öğrencilerin, uygulama bilgisi ve görgüsü olmaksızın mezun olduktan sonra kolaylıkla bir iş bulamayacakları ve buldukları işte de başarılı olamayacakları yönündeki düşünce içinde oldukları tespit edilmiştir.

Öğretim elemanlarının ekseri, derslerini anlatırlarken en etkili öğretim yöntemleri uyguladıklarını; ancak şayet daha iyi bir yöntem çıkması veya diğer yöntemlerin daha etkili olduğuna ikna olmaları halinde bunları uygulayabileceklerini ifade etmişlerdir.

Öğrenme-öğretme açısından sorunlar ve çözüm önerileri

Temelde bir öğrenme sorunu aynı zamanda öğretme sorunu olarak da karşımıza çıkabilmektedir. Bir öğrencinin daha önce muhasebe dersini almamış olması ve dersin işleyiş felsefesinin farklı olarak algılanması hem öğrenme hem de öğretme sorununa yol açabilmektedir. Bu açıdan birçok faktör iki yönlü olarak ele alınabilmektedir.

Katılımcılara yöneltilen 16 soruya verilen cevaplardan hareketle ulaşılan muhasebe derslerinde yaşanan öğretim-öğrenme sorunları ve çözüm önerileri maddeler halinde aşağıda sıralanmıştır:

Öğrenme - öğretme açısından sorunlar;

- Öğrencilerin, bölümle ilgisi olmayan mesleklere yönelimden kaynaklı hedef kayması yaşamaları,
- Muhasebenin işleyiş mantığının ters olduğu düşüncesi, bu düşüncenin öğrenmeyi güçleştirilmesi ve bu durumun da derse olan katılımı azaltması,
- Derslerin çoğunlukla teorik ağırlıklı olarak aktarılması; iş yerinde veya okulda uygulamaya gereken ağırlığın verilmemesi,
- Öğrencilerin çoğunun muhasebe derslerine ilgisizliği,
- Öğretim elemanlarının dersleri klasik usulde anlatma yoluna başvurmaları ve öğretim teknolojilerinin aktif kullanılmamaları,
- Öğrencilerin derslere düzenli olarak çalışmaması,
- Muhasebedeki konuları, genellikle birbiri üzerine inşa edildiğinden derse devamda yaşanan uzun süreli aksamaların öğrenmeyi olumsuz etkilemesi,

- Öğrencilerin ders veya dersi anlatacak olan öğretim elemanı hakkında üst sınıflardan edindikleri birtakım bilgilerden dolayı muhasebe derslerine önyargılı olunması
- Bazı öğretim elemanlarınca, muhasebe derslerinin teknolojik aletlerin fazla kullanılacağı bir ders olarak görülmemesi,
- Kariyer planlaması yapan öğrencilerin azlığı,
- Kariyer planlaması veya hedefi olmayan bir öğrenci grubuna ders anlatan öğretim elemanlarının bundan dolayı öğretim kalitelerinin olumsuz olarak etkilenmesi,
- Yeni kuşağın (özellikle Z kuşağı) herhangi bir konu üzerinde uzun süreli odaklanma sorunu yaşamaması
- Yeni kuşağın, kendilerince uzun bir süre olarak düşündükleri ders saatini uzun görmeleri ve sabırsızlık göstermeleri,
- Muhasebe öğretiminde, yeni nesle nasıl yaklaşılması gerektiği konusunda bazı öğretim elemanlarınca sıkıntılar yaşanması,
- Öğretim elemanlarının bazılarında, yeni kuşağın anlayış ve öğrenme farklılığından dolayı bir kuşak çatışmasının yaşanması.

Üstte yer alan sorunlar incelendiğinde öğretme ve öğrenmeyi olumsuz etkileyen sorunların özünde öğrencinin derse olan ilgisizliğinin, devamsızlığının ve önyargısının olduğu görülmektedir. Diğer önemli öğretme-öğrenme sorunları ise öğrencilerin hedef kayması yaşamaları, kariyer planlaması yapmadıklarından hedefsiz olarak okul yıllarını geçirmeleri, öğreticilerle yeni kuşakların (Y ve Z kuşağı) öğrenme stilleri, süreçleri, süreleri vb. açılardan farklılıklarının olmasıdır. Yapılan mülakatta öğretim elemanlarınca öncelikle bu husus vurgulanmıştır. Ancak bu sorunların sadece bu üniversiteye özgü bir olmadığı ülke çapında olduğu gerçeği de gözden kaçırılmamalıdır.

Çözüm önerileri

Mülakat formunda yer alan sorulara verilen cevaplardan yola çıkılarak muhasebe derslerinde öğretme ve öğrenme sorunları belirlendiği gibi bu sorunlara ait çözüm önerileri de tespit edilmiştir. Bu öneriler aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Öğrencilerin derslere olan ilgi düzeylerinin artırılması gereklidir.
- Öğrencilere kayıt yaptırdıkları dönemin başında, okuyacakları bölümün iş potansiyelleri anlatılmalıdır.
- Öğretim elemanları, bu mesleğe olan ihtiyacı derslerde zaman zaman vurgulamalı ve mesleğin kariyer basamakları hakkında bilgi vermelidir.
- Muhasebe derslerinde başarılı olunmasının en önemli yollarından birinin muhasebenin temel kavramlarının, hesap kodlarının, hesapların işleyişinin ve mantığının bilinmesinin olduğu dile getirilmeli ve bu konularda bilgiler daha detaylı verilmelidir.
- Öğrencilerin anlamadıkları konular için soru sormalarını sağlayacak ortamlar oluşturulmalı ve konuları tekrar etmelerine yönelik tavsiyelerde bulunulmalıdır.

- Ticari belgelerin, beyannamelerin ve mali tabloların teknolojik imkânlardan yararlanarak öğretilmesine gayret edilmelidir.
- Bölüm müfredatındaki dersler azaltılarak öğrenciler, daha çok araştırmaya ve incelemeye yönlendirilmeli ve müfredat uygulamaya ve gelişime yönelik olarak düzenlenmelidir.
- İnternet ve sosyal medya bağımlılığını fırsata çevirecek aktiviteler yapılmalıdır.
- TÜRMOB, SMMM Odası, Ticaret Odası gibi paydaşlarla daha sıkı bir iş birliği içinde olunmalı ve bu kurumların temsilcileriyle öğrencilerin bir araya gelmeleri sağlanmalıdır.
- Staj veya işyerinde eğitim uygulamasına geçilmeli, öğretim elemanlarınca denetim ve takip düzenli ve uygun bir şekilde yapılmalıdır.

Bu çalışmanın farklı kamu/özel üniversitelerde ve farklı coğrafik alanlarda tekrar uygulanması ve sonuçların bir araya getirilip bir bütün olarak değerlendirilmesi ve bu konuda yetkili birimlere bildirimler yapılması ümit edilmektedir.

KAYNAKÇA

- Altunışık, R., Çoşkun, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. (2010), **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri**, Sakarya Yayıncılık, Sakarya.
- Büyükarıkan, Birkan ve Büyükarıkan, Ulukan (2016), “**Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Başarılarını Etkileyen Faktörlerin Analizi**”, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi 3 (2016), <http://dergipark.org.tr/ebed/issue/22327/239288>, (Erişim Tarihi: 14.04.2019).
- Büyükkaragöz, Savaş ve Çivi, Cuma (1994), **Genel Öğretim Metotları**, Konya.
- Çankaya, Fikret ve Dinç, Engin (2009), “**Powerpoint ve Klasik Usulde Muhasebe Eğitimi Alan Öğrenciler Arasındaki Farklılıkların Tespiti: Karadeniz Teknik Üniversitesinde Bir Araştırma**”, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2009/1, Sayı:17. ss.27-52.
- Demir, Mehmet ve Çam, Mustafa (2006), “**Muhasebe Bölümü Öğrencilerinin Muhasebe Öğreniminde Başarılarını Olumsuz Etkileyen Faktörlere İlişkin Bir Araştırma**”, Muhasebe ve Finansman Dergisi (2006), Sayı 32, ss.1-11.
- Erdoğan, Mehmet (2007), “**Yeni Geliştirilen Dördüncü ve Beşinci Sınıf Fen ve Teknoloji Dersi Öğretim Programının Analizi; Nitel Bir Çalışma**”, Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, Cilt:7, Sayı:2, ss.221-154.
- Erol, Mikail ve Gülgün, Erkan (2008), “**Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Başarılarını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesine Yönelik Biga İktisadi ve İdari Birimler Fakültesinde Bir Araştırma**”, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 2008, <http://dergipark.org.tr/kmusekad/issue/10222/125663>, Erişim Tarihi: 18.05.2019.
- Ertürk, Selahattin (1994), **Eğitimde Program Geliştirme**, Ankara.
- Fidan, Nurettin (1985), **Okulda Öğrenme ve Öğretme**, Alkım Yayınevi, Ankara.
- Karasioğlu, Fehmi ve Duman, Haluk (2011), “**Meslek Yüksekokullarında Muhasebe Eğitimi ve Kalitesi Üzerine Bir Not**”, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 2011 10(1), <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/223439>, Erişim Tarihi:13.04.2019.
- Kaya, Uğur (2007), “**İlk Defa Muhasebe Dersi Alan Öğrencilerin Derse Yönelik Algılamaları üzerine Bir Alan Araştırması: Karadeniz Teknik Üniversitesi Örneği**”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, 2007, Sayı 36. Ss.125-133
- Keskinkılıç, Kadir (2010), **Eğitim Bilimine Giriş**, Ankara.
- Özdemir, Murat (2010), “**Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma**”, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Haziran, Cilt:11, Sayı:1, ss.323-343.
- Saban, Ahmet (2000), **Öğrenme Öğretme Süreci: Yeni Teori ve Yaklaşımlar**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Sayın, K. Şevket, Yeğınboy, Yasemin ve Tektüfekçi, Fatma (2005), “**Dokuz Eylül Üniversitesi İ.İ.B.F.'de Öğrenci Açısından ve Alt Yapı Bakımından Muhasebe ve Finansman Eğitiminin Etkinliğinin Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma**”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı 26, ss.101 – 108.

- Senemoğlu, Nuray (1997), **Gelişim Öğrenme ve Öğretim**, Ankara.
- Soyşekerci, Serhat (2007), **“Öğütlerde Profesyonellerin Yönetimi Sorunu ve Türkiye’de Akademisyenlere Yönelik Bir Nitel Araştırma”**, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Kocaeli.
- Sönmez, Veysel (2011), **Öğretim İlke ve Yöntemleri**, Ankara
- Şen, H. Şenay (2013), **“Öğrenme Öğretme Stratejileri”**, (Ed.Sevil Büyükalan Filiz), **Öğrenme Öğretme Kuram ve Yaklaşımları**, Ankara.
- Yıldırım, Ali ve Şimşek, Hasan (2013), **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**, Seçkin Yayıncılık, Ankara.